

ΤΟ ΑΜΥΝΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

του Ανθλγού (ΑΠΒ) Σώζοντα Λεβεντόπουλου

Copyright: Research Institute for European and American Studies (www.rieas.gr)
Publication date: 14 October 2018

Note: The article reflects the opinion of the author and not necessarily the views of the Research Institute for European and American Studies (RIEAS).

Δήλωση! Το σύνολο των αναφερόμενων στοιχείων στο παρόν άρθρο έχει αντληθεί αποκλειστικά από ανοιχτές πηγές.

Δήλωση! Το παρόν άρθρο αποτελεί προσωπική άποψη του υπογράφοντα και δεν αντανακλά επίσημες θέσεις.

Στα τέλη του 1943 ο Στρατάρχης (Field Marshal) Erwin Rommel¹ ανέλαβε τη διοίκηση του «Τείχους του Ατλαντικού» (*Atlantikwall*) στον τομέα των βόρειων γαλλικών ακτών, στο στενό της Μάγχης. Αμέσως ήρθε αντιμέτωπος με τη μεγάλη έκταση του μετώπου που έπρεπε να καλύψει, σε συνδυασμό με τη μειωμένη επάνδρωση και τη διαθεσιμότητα ελάχιστου υλικού πρώτης γραμμής (π.χ. άρματα μάχης τύπου Tiger I/II, Panther, κλπ.). Αν και κατέλαβε φιλότιμες και άοκνες προσπάθειες για την – όσο το δυνατόν – πληρέστερη προπαρασκευή, το «Τείχος» δεν άντεξε ούτε 24 ώρες και ήδη από τη νύχτα της 6^{ης} Ιουνίου 1944 οι συμμαχικές δυνάμεις είχαν εγκαταστήσει ένα – μικρό – αλλά ασφαλές και σταθερό προγεφύρωμα², ολοκληρώνοντας με επιτυχία την επιχείρηση “Overlord”.

---

¹Field Marshal Erwin Rommel (Heidenheim, 15 November 1891 – Ulm, 14 October 1944) ήταν Γερμανός Στρατηγός της Wehrmacht κατά το Β΄ ΠΠ και θεωρητικός της στρατιωτικής επιστήμης. Έμεινε γνωστός – κυρίως – για τον αριστοτεχνικό τρόπο με τον οποίο οδήγησε το Deutsches Afrika Korps λαμβάνοντας το παρατσούκλι «Αλεπού της Ερήμου». Αναγκάστηκε σε αυτοκτονία μετά από κατηγορίες ότι συμμετείχε στην προσπάθεια δολοφονίας του Hitler.

²Θα πρέπει εδώ να σημειωθούν οι προστριβές μεταξύ του Rommel και του Διοικητή Δύσης Gerd Von Rundstedt σχετικά με τη βέλτιστη διάταξη, ειδικά των ΤΘ σχηματισμών. Ο Rundstedt πρότεινε το σύνολο

Το λεγόμενο «Τείχος του Ατλαντικού» ουσιαστικά ήταν μια σειρά οχυρών θέσεων το οποίο εκτεινόταν από τα σύνορα Γαλλίας – Ισπανίας στο Βισκαϊκό κόλπο και έφτανε στο βορειότερο άκρο της Νορβηγίας, στο Βόρειο Αρκτικό Ωκεανό, μια ασύλληπτη απόσταση άνω των 2.680 χλμ. Όπως ήταν φυσικό το «Τείχος» δεν μπορούσε να είναι πουθενά αρκετά ισχυρό ενώ για την επαρκή επάνδρωσή του απαιτούνταν μεγάλος αριθμός έμψυχου δυναμικού³, το οποίο απλώς δεν υπήρχε στη Γερμανία μετά το 1942.

Η ανωτέρω περιγραφή έχει σαν σκοπό να καταδείξει – τηρουμένων των αναλογιών – το πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει η Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους γεωπολιτικούς, οικονομικούς και στρατιωτικούς παράγοντες.

Η Ελλάδα έχει το προνόμιο (εντός ή εκτός εισαγωγικών) να βρίσκεται στην καρδιά του παγκόσμιου γεωπολιτικού συστήματος⁴, που είναι το Αιγαίο και ειδικότερα η Ανατολική Μεσόγειος. Εφόσον ο νέος δρόμος του μεταξιού (silk road) γίνει πραγματικότητα⁵, τότε η αλληλεπίδραση μεταξύ της Ανατολικής Μεσογείου και της Ζώνης του Ειρηνικού θα μεγιστοποιηθεί. Η πρόσφατη ανακάλυψη – πιθανά μεγάλων – κοιτασμάτων υδρογονανθράκων και η αναμενόμενη κήρυξη Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) η οποία να σημειωθεί έχει και αρκετές προεκτάσεις πέραν της εξόρυξης (όπως για παράδειγμα η αλιεία) θα πρέπει να συνυπολογιστούν κατά το σχεδιασμό. Έτσι λοιπόν οι Ένοπλες Δυνάμεις (ΕΔ) της χώρας θα πρέπει να είναι έτοιμες να επιχειρήσουν σε ένα ποικίλο περιβάλλον (ηπειρωτική χώρα, αρχιπέλαγος και ανοιχτές θάλασσες) με διαφορετικές

αυτών να συγκεντρωθούν πλησίον του Παρισιού ώστε να χρησιμοποιηθούν μετά την απόβαση και αφού το προγεφύρωμα είχε εδραιωθεί ώστε να μειωθεί η έκθεσή τους στα πυρά ναυτικού πυροβολικού ενώ ο Rommel πρότεινε την ανάπτυξή τους πλησίον των ακτών καθώς εκτιμούσε ότι η αεροπορική κυριαρχία των συμμάχων δε θα επέτρεπε την επιτυχή ολοκλήρωση του ελιγμού. Η αδυναμία συνεννόησης οδήγησε το Χίτλερ να πάρει την κατάσταση στα χέρια του και να αποφασίσει μια λύση που δεν ικανοποιούσε κανέναν.

³Είναι ενδεικτικό ότι πολλές θέσεις του «Τείχους» επανδρώνονταν από βοηθητικό προσωπικό ή χερσαία τμήματα της Luftwaffe ή βιαίως στρατολογηθέντες, οι οποίοι ήταν χαμηλής μαχητικής ικανότητας.

⁴Είναι χαρακτηριστική η σχετική αναφορά του Sir Halford Mackinder's στη θεωρία του περί "Heartland" στο έργο του "The Geographical Pivot of History" το οποίο εκδόθηκε το 1904! Η σχετική θεωρία επεκτάθηκε από τον Nicholas J. Spykman για να περιλάβει μια νέα περιοχή, γνωστή ως Rimland. Σε κάθε περίπτωση η περιοχή της Αν. Μεσογείου παίζει εξαιρετικά σημαντικό ρόλο ως συνδετήριος κρίκος μεταξύ των διάφορων περιοχών.

⁵Βλέπε και σχετικό άρθρο από το www.weforum.org με τίτλο "China's \$900 billion New Silk Road. What you need to know. World Economic Forum"

απαιτήσεις και ιδιαιτερότητες για το καθένα, το οποίο θα εκτείνεται από το Ορμένιο στη Θράκη και θα καταλήγει στην Κύπρο, μια **απόσταση άνω των 1.400 χλμ.**

Ένας άλλος κρίσιμος παράγοντας είναι η συνεχιζόμενη (για 8^η χρονιά) οικονομική κρίση, η οποία έχει οδηγήσει σε πολλαπλά προβλήματα γενικότερα και ειδικότερα στις ΕΔ. Θα χρειαστούν πολλά χρόνια ακόμα ώστε η χώρα να βρεθεί εντός ενός ασφαλούς οικονομικού πλαισίου και αυτό θεωρώντας ότι δε θα υπάρξουν εξωτερικές δυσμενείς συνθήκες (π.χ Τουρκία ή Ιταλία, κλπ.). Το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον των προηγούμενων ετών οδήγησε – μεταξύ άλλων – σε δυο σημαντικές παρενέργειες. Η πρώτη αφορά στην ουσιαστική «εξαύλωση» των αμυντικών προϋπολογισμών οι οποίοι και μετά βίας επαρκούν για τη συντήρηση και διατήρηση σε επιχειρησιακή ετοιμότητα τα ήδη αποκτηθέντα οπλικά συστήματα. Είναι χαρακτηριστικό ότι – σύμφωνα με τα δημοσιοποιημένα στοιχεία της SIPRI – η Ελλάδα το 2017 ξόδεψε σχεδόν τα μισά για αμυντικές δαπάνες σε σχέση με το 2008, ήτοι 8.865,12 εκατ. € έναντι 5.093,73 εκατ. € σε σταθερές τιμές USD 2016, ενώ για όλο το χρονικό διάστημα η Τουρκία ξοδεύει τουλάχιστον τα διπλάσια. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι για το 2017 η αναλογία στις δαπάνες ανέρχεται στο 1 προς 4! Η δεύτερη αφορά στο κρίσιμο θέμα της υπογεννητικότητας. Η συρρίκνωση των οικογενειακών προϋπολογισμών οδήγησε στην πτώση του αριθμού των γεννήσεων, η οποία σε συνδυασμό με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός εκρηκτικού συνδυασμού και η Ελλάδα κινδυνεύει να μετατραπεί σε **ένα Έθνος ολίγων γερόντων**⁶.

Ο τρίτος παράγοντας που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η Τουρκία. Αυτή τη στιγμή η Τουρκία βρίσκεται στο μεταίχμιο σχεδόν σε κάθε τομέα, πολιτικό, οικονομικό ή κοινωνικό – θρησκευτικό. Η αλματώδης οικονομική ανάπτυξη των προηγούμενων χρόνων αρχίζει να παρουσιάζει σημάδια κόπωσης και επιβράδυνσης, ενώ παράλληλα βασίστηκε σε κεφάλαια

---

⁶Βλέπε και σχετικό άρθρο με τίτλο «Ελλάδα: Λιγότεροι και γηραιότεροι» της «Καθημερινής» με ημερομηνία 29 Σεπ 2018, όπου αναφέρονται αναλυτικά οι διάφορες – δυσοίωνες – σχετικές προβλέψεις οι οποίες περιγράφουν μια ζοφερή πραγματικότητα το 2050, μόλις μια γενιά από σήμερα.

από το εξωτερικό και σε υπέρμετρο δανεισμό⁷. Η υπεροπτική αντιμετώπιση όλων των συμμάχων (ακόμα και των Η.Π.Α) από το τούρκικο κατεστημένο και την πολιτική ελίτ έχει οδηγήσει σε μια περίεργη και πρωτόγνωρη κατάσταση, το τέλος της οποίας δεν έχει ακόμα διαφανεί, ενώ κάθε πρόγνωση για το τελικό αποτέλεσμα μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά λανθασμένη. Το σίγουρο είναι ότι η Τουρκία «απαιτεί» για τον εαυτό της (πραγματικά ή ουτοπικά – μεγαλοϊδεατικά) συγκεκριμένο ζωτικό χώρο. Αντιλαμβάνεται τη μετατόπιση του γεωπολιτικού άξονα στα νερά του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου και αντιλαμβάνεται – καλύτερα από τον καθένα – ότι κινδυνεύει να αποκλειστεί από τη μελλοντική νομή. Η επέμβαση στη Συρία θα πρέπει να αξιολογηθεί και από την πλευρά της δημιουργία του νέου δρόμου του μεταξιού, ο οποίος εκτιμάται ότι θα διέλθει από αυτήν ακριβώς την περιοχή. Η επεκτατικές βλέψεις της Κίνας (και φυσικά η αντιπαλότητά της τόσο με τις Η.Π.Α αλλά και σιγά – σιγά με την Ε.Ε.⁸) δε θα πρέπει να παραβλέπονται.

Λαμβάνοντας αυτούς τους παράγοντες υπόψη μπορούμε πλέον να σκιαγραφήσουμε τις προκλήσεις στον αμυντικό σχεδιασμό της Ελλάδας. Οι ελληνικές ΕΔ θα πρέπει να καλύψουν ένα τεράστιο μέτωπο, το οποίο αποτελείται από τρία διακριτά περιβάλλοντα: **Ηπειρωτικό (στη Θράκη), αρχιπελαγικό στο Αιγαίο και ανοικτής θάλασσας στην Ανατολική Μεσόγειο**. Επίσης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η απουσία ικανού στρατηγικού βάθους, η αύξηση του βεληνεκούς των πυραυλικών συστημάτων εδάφους – εδάφους και αέρος – εδάφους, τα οποία εισέρχονται σε υπηρεσία με τις Τούρκικες Ένοπλες Δυνάμεις (ΤΕΔ), η αρχιπελαγική δομή του Αιγαίου και η εγγύτητα των μεγάλων νήσων με τα τούρκικα παράλια και όχι με την ηπειρωτική Ελλάδα και η ανοικτή θάλασσα στην Ανατολική Μεσόγειο (σε συνδυασμό με το μεγάλο βάθος σε αυτήν την περιοχή). Εφόσον οι ΕΕΔ επιλέξουν να αμυνθούν σε όλο το μέτωπο η τεράστια έκτασή του σε σχέση με τις διαθέσιμες δυνάμεις

---

⁷ Η Τουρκία φαίνεται ότι «αντιγράφει» τη χώρα μας σε αυτόν τον τομέα αγνοώντας ότι τα δανεικά κάποια στιγμή τελειώνουν και θα πρέπει να επιστραφούν.

⁸ Είναι ενδεικτικό ότι η Ε.Ε. λαμβάνει πλέον συγκεκριμένα μέτρα προκειμένου να περιορίσει ή εμποδίσει την απόκτηση κρίσιμων υποδομών από εταιρίες κινεζικών συμφερόντων.

(λαμβάνοντας υπόψη τόσο τη μείωση των γεννήσεων όσο και το ποσοστό των άνω των 65 ετών επί του συνόλου του πληθυσμού) οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το μέτωπο αυτό δε θα είναι πουθενά ισχυρό, κινδυνεύοντας να καταρρεύσει ανά πάσα στιγμή. Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα είναι η αδυναμία παραχώρησης χώρου για χρόνο. Η Ελλάδα δε μπορεί να παραχωρήσει εθνικό έδαφος για να κερδίσει χρόνο, όπως έκανε για παράδειγμα η Σοβιετική Ένωση κατά τα αρχικά στάδια της επιχείρησης Barbarossa, αναμένοντας τις δυνάμεις που έδρευαν στη Σιβηρία (και απορροφώντας την ορμή της γερμανικής επίθεσης). Διατηρώντας δε αμυντικό δόγμα παρέχεται στον αντίπαλο, ο οποίος έχει αποκτήσει και διατηρεί τόσο το ποσοτικό όσο – πλέον – και το ποιοτικό πλεονέκτημα, την πρωτοβουλία των κινήσεων και την επιλογή του χώρου και του χρόνου εκδήλωσης της τελικής επιθετικής του ενέργειας.

Για να επανέλθουμε στο παράδειγμα του «Τείχους του Ατλαντικού» η «ορθή στρατιωτική λογική» υποδείκνυε ως πιθανότερο χώρο απόβασης την περιοχή του Καλαί και της Δουνκέρκης και όχι τη χερσόνησο Κονταντέν και το Χερβούργο. Σε όλο το διάστημα της προπαρασκευής, αλλά και λίγα λεπτά πριν τα πρώτα τμήματα «πατήσουν» στις γαλλικές ακτές, οι Σύμμαχοι φρόντιζαν να «επιβεβαιώσουν» τις επιλογές και αποφάσεις της γερμανικής ηγεσίας, αγκυρώνοντας σημαντικό αριθμό μονάδων, οι οποίες ανέμεναν μια απόβαση (βέβαιη κατά τη γερμανική ηγεσία) η οποία όμως δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ. Όταν πια διαπιστώθηκε πέραν πάσης αμφιβολίας, ότι η κύρια (και μοναδική) απόβαση εκτελείτο στις ακτές της Νορμανδίας, ήταν αργά.

Σημαντικό κέντρο βάρους σε όλο το αμυντικό οικοδόμημα και σχεδιασμό πρέπει να παίζει και το νησιωτικό σύμπλεγμα του Καστελλόριζου – Μεγίστης⁹. Ουσιαστικά το Καστελλόριζο είναι η βάση της γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής αξίας της χώρας. Αυτό είναι που ενώνει τις ΑΟΖ Ελλάδας και Κύπρου (και κατ' επέκταση Ισραήλ και Αιγύπτου)

---

⁹ Ουσιαστικά το Καστελλόριζο αποτελεί ένα μικρό αρχιπέλαγος το οποίο συμπεριλαμβάνει 14 νησίδες, με μεγαλύτερη τη Μεγίστη. Διοικητικά ανήκει στα Δωδεκάνησα, έχει έκταση 9,1 τ.χλμ. και απέχει 1,25 νμ από τις ακτές της Τουρκίας και 72 ν.μ και 328 ν.μ. από τη Ρόδο και τον Πειραιά, αντίστοιχα.

αλλά και δίνει πρόσβαση σε πόρους στην ευρύτερη περιοχή. Δυστυχώς η σύγκριση των αποστάσεων μεταξύ Καστελλόριζου και Ελλάδας και Τουρκίας είναι συντριπτικά υπέρ της δεύτερης. Η διατήρηση του Καστελλόριζου θεωρείται εξαιρετικά δύσκολη, ειδικά αν αυτό είναι κύριος στόχος της Τουρκίας. Η συγκεκριμένη υπόθεση βασίζεται σε ανάλυση όλων των γεωπολιτικών και οικονομικών κερδών που απορρέουν από την κατάληψη διαφορετικών περιοχών της χώρας, από την Ορεστιάδα μέχρι τη Ρόδο, συμπεριλαμβανομένων των ενδιάμεσων μικρονήσων και βραχονησίδων, καθώς και του «κόστους»¹⁰ που απαιτείται για την κατάληψη και διατήρησή τους. Η επιλογή του «ισοδύναμου τετελεσμένου» όπως αυτή έχει αποτυπωθεί δημόσια προβλέπει την αντίστοιχη κατάληψη «ισοδύναμου» τουρκικού εδάφους. Λαμβάνοντας υπόψη το «ειδικό βάρος» του Καστελλόριζου, η μόνη επιλογή «ισοδύναμου χώρου» είναι η κατάληψη της Κωνσταντινούπολης!

Λαμβάνοντας υπόψη όλους τους παραπάνω παράγοντες μπορεί να σκιαγραφηθεί με σαφήνεια το πλαίσιο αντιμετώπισης του προβλήματος, με τις παρούσες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Τέσσερις είναι οι κύριοι πυλώνες της προτεινόμενης αντιμετώπισης: **η πληροφορία, η τεχνολογία αιχμής, η φονικότητα (lethality) και η προσβολή σε βάθος (deep strike).**

Η πληροφορία. Είναι γνωστό ότι η πληροφορία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της επιτυχούς εκτέλεσης κάθε πολεμικής επιχείρησης. Η παραχώρηση της πρωτοβουλίας στον αντίπαλο κάνει την απόκτηση επαρκών και εκτενών πληροφοριών κρίσιμης σημασίας για την απόδοση όλου του συμπλέγματος. Η χρήση τεχνολογίας αιχμής (βλπ. παρακάτω) δύναται να παρέχει την κρίσιμη εκείνη πληροφορία η οποία θα είναι απαραίτητη για τη λήψη των σωστών αποφάσεων. Ενδεικτικά και μόνο αναφέρονται οι μικρο-δορυφόροι (cube-sats) ή η χρήση αεροστάτων υψηλού ύψους πτήσης με ενσωματωμένο φορτίο κατά περίπτωση, η εκμετάλλευση του υπέρυθρου φάσματος, κλπ. ως ένα μικρό μόνο μέρος από τα εργαλεία

---

¹⁰Το «κόστος» αφορά στις απαιτούμενες δυνάμεις, στις εκτιμώμενες κατά περίπτωση απώλειες αλλά και το χρόνο που απαιτείται για την κατάληψη του χώρου προς εξέταση. Επίσης έχει ληφθεί υπόψη η ευκολία αντεπίθεσης των φίλιων δυνάμεων (εγγύτητα με εφεδρείες, δρομολόγια, κλπ.).

συλλογής πληροφοριών.

Τεχνολογία αιχμής. Θα πρέπει οι ΕΕΔ να είναι έτοιμες να εισαγάγουν (όπως το έχουν κάνει πολλάκις στο παρελθόν) καινοτόμες (και ενδεχόμενα μη δοκιμασμένες ή πειραματικές) λύσεις και συστήματα. Η χώρα μας θα έπρεπε να είναι πρωτοπόρος στην παραγωγή UAS (Unmanned Aerial Systems) τα οποία ενσωματώνουν καινοτόμες τεχνολογίες¹¹. Επίσης θα έπρεπε να υπάρχει ήδη ένα εκτεταμένο, ανθεκτικό, πλεονασματικό και ασφαλές σύστημα επικοινωνιών υψηλής χωρητικότητας (bandwidth) και απόκρισης (latency). Η σύγχρονη τεχνολογία έχει να παρουσιάσει ποικίλες σχετικές λύσεις, χαμηλού κόστους. Ο κυβερνοπόλεμος θα πρέπει να είναι ψηλά στις προτεραιότητες για ανάπτυξη των απαιτούμενων δεξιοτήτων και τη δημιουργία μιας επαρκώς στελεχωμένη και καταρτισμένης δύναμης¹². Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να ενσωματωθεί και η δημιουργία των κατάλληλων δογμάτων, τα οποία θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις ιδιαιτερότητες της χώρας μας και έτοιμα να ενσωματώσουν καινοτόμα στοιχεία.

Φονικότητα. Οι ΕΕΔ θα πρέπει να είναι σε θέση να μπορούν να εξαπολύσουν ένα συντριπτικό πρώτο πλήγμα το οποίο να οδηγήσει σε ματαίωση κάθε επιθετικής επιχείρησης από τον αντίπαλο. Η φονικότητα μπορεί να επιτευχθεί με ποικίλους τρόπους, όπως για παράδειγμα συστήματα Πολλαπλών Εκτοξευτών Πυραύλων, πύραυλοι τύπου cruise, η ταχυβολία των πυροβόλων PzH-2000, κλπ.

Προσβολή σε Βάθος. Η ικανότητα προσβολής σε βάθος (deep strike) είναι κρίσιμης βαρύτητας για την έκβαση των τρεχουσών και μελλοντικών επιχειρήσεων. Ήδη οι επιθέσεις της Ρωσίας ή των Η.Π.Α στη Συρία¹³ από θέσεις στην Κασπία θάλασσα σκιαγραφούν το

---

¹¹Είναι γνωστά τα διάφορα project που τρέχουν σχετικά με την ενσωμάτωση συστημάτων παραγωγής ηλεκτρικής ισχύος από ηλιακά πάνελ και τα οποία προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν για την παροχή internet υψηλής ταχύτητας σε απομακρυσμένες περιοχές.

¹²Σημειώνεται εδώ ότι το F-35 Lightning II ενσωματώνει – εκ κατασκευής – σχετικές δυνατότητες οι οποίες περιλαμβάνουν τόσο αμυντικό κομμάτι όσο και επιθετικό. Η DARPA δε έχει διάφορα τέτοια ενεργά προγράμματα που αφορούν στην απόκτηση ικανοτήτων κυβερνο-επιχειρήσεων σε επίπεδο οπλικού συστήματος.

¹³Η ικανότητα πλήγματος σε βάθος (deep strike) αποτελεί πλέον ένα «δείκτη ποιότητας» για τις ΕΔ κάθε χώρας. Οι Η.Π.Α, ήδη από το 1991 και τους πυραύλους TOMAHAWK έχουν επιδείξει τέτοιες ικανότητες και

μελλοντικό πεδίο επιχειρήσεων. Η ικανότητα προσβολής σε βάθος αυξάνει τον αντίκτυπο σε μεγαλύτερο εδαφικό και πληθυσμιακό χώρο (αυξάνοντας έτσι και το αίσθημα της ασφάλειας), θέτοντας υπό απειλή τα μετόπισθεν και τους χώρους προετοιμασίας και υποστήριξης του αντιπάλου. Ταυτόχρονα επιτρέπει την «ανοσία» των φίλων δυνάμεων σε εκδικητικό ή αποτρεπτικό πυρ.

Θα πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι οι παραπάνω τέσσερις πυλώνες δε θα πρέπει να αντιμετωπίζονται σαν ξεχωριστές οντότητες. Αντίθετα, τα αποτελέσματά τους μεγιστοποιούνται με τη συνδυασμένη εκμετάλλευση και των τεσσάρων σε έναν αέναο και ανατροφοδοτούμενο κύκλο.

Στο παρόν άρθρο έγινε μια προσπάθεια να σκιαγραφηθεί το γενικότερο περιβάλλον ασφαλείας που αντιμετωπίζει η Ελλάδα. Κάποιες παράμετροι δεν έχουν αξιολογηθεί (μετανάστευση, υβριδικός πόλεμος) καθώς το παρόν αντιμετωπίζει το αμυντικό πρόβλημα της χώρας από την οπτική ενός **συμβατικού¹⁴ πολέμου υψηλής έντασης** (full scale conventional war) και ο οποίος απαιτεί την κατανάλωση εκτεταμένων έμψυχων και άψυχων πόρων σε υψηλούς ρυθμούς και ο οποίος θα έχει μακροπρόθεσμες και ενδεχόμενα δραματικές συνέπειες. Σκοπός κάθε στρατιωτικής δύναμης είναι να αποτρέψει τον πόλεμο. Η κατάλληλη προετοιμασία και προεργασία καθώς και η εφαρμογή των κατάλληλων δογμάτων και τεχνολογιών είναι η καλύτερη και ασφαλέστερη επιλογή για την ειρήνη.

Δήλωση! Το σύνολο των αναφερόμενων στοιχείων στο παρόν άρθρο έχει αντληθεί αποκλειστικά από ανοιχτές πηγές.

Δήλωση! Το παρόν άρθρο αποτελεί προσωπική άποψη του υπογράφοντα και δεν αντανακλά επίσημες θέσεις.

μόλις πρόσφατα η Ρωσία πέτυχε κάτι ανάλογο, αυξάνοντας κατακόρυφα το ειδικό της βάρος. Επίσης δε θα πρέπει να διαφεύγει η αρνητική εντύπωση που δημιουργήσε η αδυναμία εξαπόλυσης SCALP Naval από τις γαλλικές δυνάμεις ή η μη εμπλοκή υποβρυχίων του Η.Β. στις πρόσφατες επιθέσεις.

¹⁴Αν και πολλοί εντάσσουν τις κυβερνο-επιχειρήσεις ως μια μορφή υβριδικού πολέμου, για τον υπογράφοντα αυτό είναι λάθος. Πλέον ο κυβερνοχώρος θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως το 5^ο πεδίο επιχειρήσεων (5th domain), έχοντας την ίδια (ή και μεγαλύτερη) βαρύτητα με τα υπόλοιπα τέσσερα πεδία (γη, νερό, αέρας, διάστημα). Οι μελλοντικοί στρατοί θα πρέπει να είναι έτοιμοι να επιχειρήσουν με επάρκεια και αποτελεσματικότητα και στα 5 πεδία και να τα αντιμετωπίζουν από κοινού και σε συνδυασμό.